

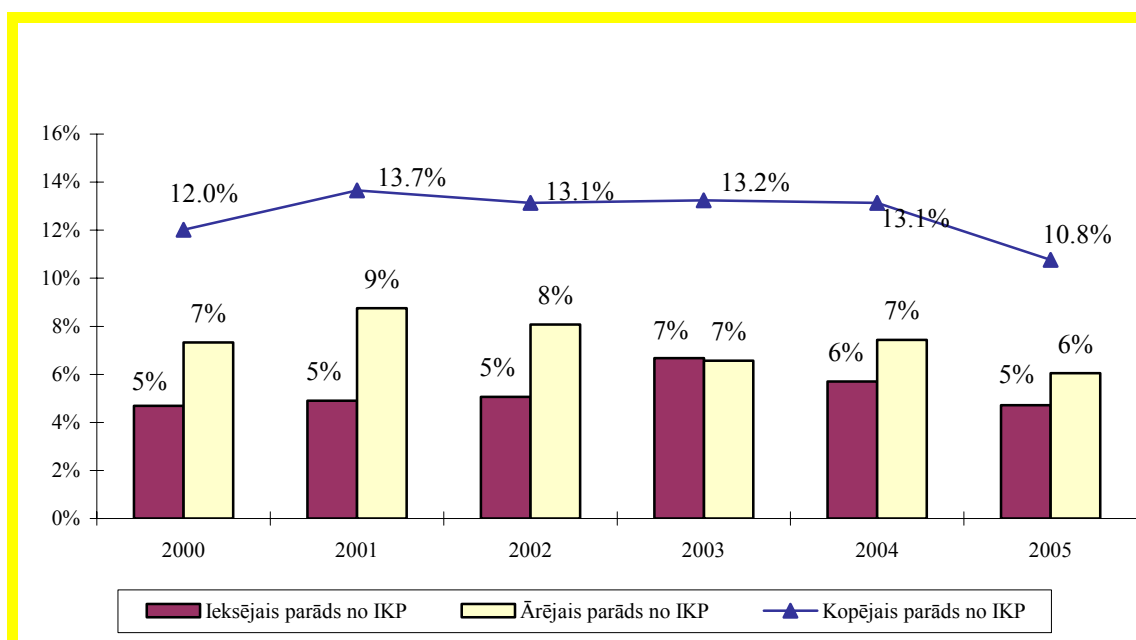
Skaidrojums pārskatam par valsts konsolidēto parādu

Valsts konsolidētais parāds

Salīdzinot ar 2004.gadu valsts konsolidētais parāds ir samazinājies par 5.1 milj.latu un 2005.gada 31.decembrī bija 1061.1 milj latu jeb 11.9 % no IKP, kas ir vērtējams kā relatīvi neliels, salīdzinot ar Eiropas Monetārās savienības dalībvalstīm Māstrihtas līgumā noteikto konverģences kritēriju – 60 % no IKP.

Valsts parāds

2005.gada 31.decembrī **valsts parāds** sasniedza 962.3 milj. latu jeb 10.8 % no IKP kas ir mazāk nekā likumā “Par valsts budžetu 2005.gadam” apstiprinātie 1114.0 milj. latu, jo veiksmīgās parāda vadības un zemākas finansēšanas nepieciešamības dēļ tika samazināts 2005.gadā plānotais aizņēmumu apjoms

1.attēls Valsts parāda attīstība (% no IKP)

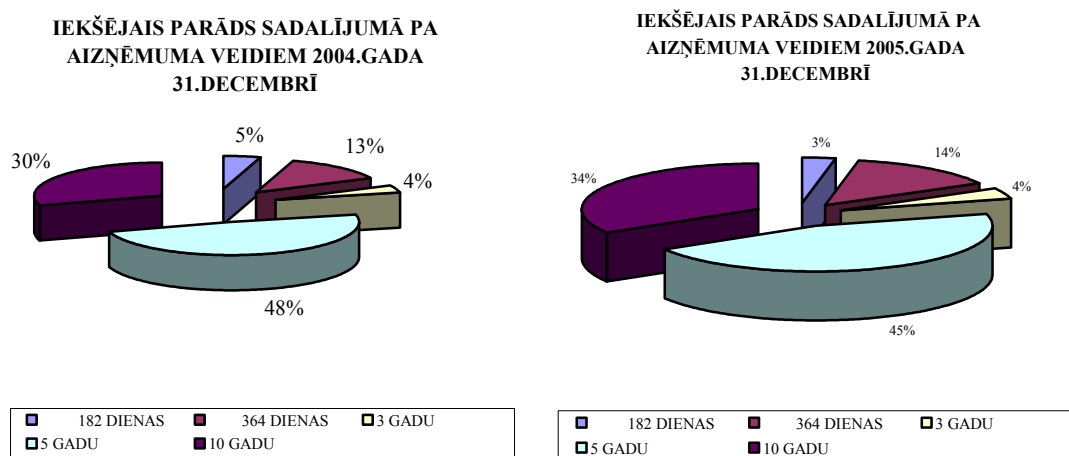
Nemot vērā likumā “Par valsts budžetu 2005.gadam” finansējamo valsts budžeta fiskālo deficītu, kas bija plānots 141,2 milj. latu apmērā, bet faktiski sasniedza 102.1 milj. latu, 2005.gadā netika realizēti visi plānotie aizņemšanās pasākumi, t.sk. netika izmantoti Eiropas Investīciju bankas aizdevumi transporta infrastruktūras projektu līdzfinansēšanai un Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda finansēto projektu līdzfinansēšanai. 2005.gadā tika veikta valsts parāda pārfinansēšana, kā arī tika veiktas vairāku aizņēmumu pirmstermiņa atmaksas. Neskatoties uz to, ka valsts parāda apjomu 2005.gadā palielināja VAS “Latvijas Hipotēku un zemes banka” saistību pārņemšana, 2005.gada laikā valsts parāds ir samazinājies par 12.6 milj. latu jeb 1.3 %.

No valsts parāda 2005.gada 31.decembrī 56,2 % veido aizņēmumi ārējā finanšu tirgū (ārvalstu valūtās) un 43.8 % - aizņēmumi iekšējā finanšu tirgū (latos) .

Valsts iekšējais (latu) parāds 2005.gada 31.decembrī bija 421.70 milj. latu.

2004.gada aprīlī pēc eiro obligāciju emisijas rezultātā iegūto līdzekļu saņemšanas tika atmaksātas īstermiņa kredītlīnijas un overdrafti komercbankām valūtās, kā rezultātā iekšējais valūtu parāds tika dzēsts un 2004.gada 31.decembrī valsts iekšējo parādu veidoja tikai latu parāds. 2005.gadā iekšējais parāds bija ar “nulles” pieaugumu, t.i. 2005.gadā dzēšamie iekšējā tirgus vērtspapīri tika pārfinansēti ar citiem valsts iekšējā aizņēmuma tirgus vērtspapīriem. Sekojot līdzī ilgtermiņa latu un eiro procentu likmju konverģencei 2006.gadā Resursu piesaistīšanas plāns paredz iekšējā latu parāda pieaugumu galvenokārt palielinot vērtspapīru īpatsvaru apgrozībā ar dzēšanas termiņu pieci un desmit gadi.

2005.gadā ir nedaudz mainījies arī apgrozībā esošo valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru veidu procentuālais īpatsvars iekšējā parādā (skat.2.attēlu).

2.attēls

2005.gadā tika emitēti četri 6 mēnešu parādzīmju laidieni 20.18 milj. latu apjomā, kas ir par 9.8 milj. latu mazāk nekā 2004.gadā, un seši 12 mēnešu parādzīmju laidieni 57,59 milj. latu apmērā, kas ir par 4.5 milj. latu vairāk nekā 2004.gadā, kā arī realizētas 5 un 10 gadu obligāciju emisijas programmas 61,61 milj. latu apmērā.

2005.gada pārskatā ir uzrādīti valsts budžeta iestāžu aizņēmumi ārpus Valsts kases Ls 953 163 vērtībā.

Valsts ārējais (valūtu) parāds 2005.gada 31.decembrī bija 540.7 milj. latu.

2005.gadā valsts ārējais parāds samazinājās par 11.3 milj. latu. Šo ārējā parāda samazinājumu veidoja vairāku ārvalstu aizņēmumu pirmstermiņa atmaksa, t.sk. Pasaules bankas “PSAL I” kredīta, JEXIM (Japānas Starptautiskās sadarbības banka, agrāk -Japānas Eksporta un importa banka) Rehabilitācijas aizņēmums, Japan Bank for International Cooperation(JBIC) un Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas kredītu, kā arī tika pārfinansēts Pasaules Bankas aizdevums Rīgas Domei “Rīgas cieta atkritumu saimniecības projekta” īstenošanai no ASV dolāriem uz eiro.

Iepriekš minēto kredītu pirmstermiņa atmaksa daļēji, 22 milj. latu apmērā, tika finansēta ar ieņēmumiem no 2004. un 2005. gadā noslēgtajiem atvasinātajiem finanšu instrumentiem, kas tika pielietoti Latvijas valsts parāda vadības stratēģijā noteikto valūtu atklātās pozīcijas un procentu likmju vidēja svērtā fiksētā perioda rādītāja (*duration*) ievērošanai.

2005.gada 31.decembrī lielāko daļu (78.4%) no **valsts ārējā parāda** veidoja aizņēmumi no kapitāla tirgus, kas ir eiro obligācijas ar dzēšanas termiņu 2008.gads un 2014.gads .

2005.gada pārskatā ir uzrādīts Ārlietu ministrijas aizņēmums ārpus Valsts kases no Dexia banque SA 6 293 610 latu vērtībā.

Pašvaldību parāds

2005.gadā pašvaldību kopējais parāds palielinājās par 30.2 milj.latu un 2005.gada 31.decembrī bija 208.3 milj.latu, t.sk., aizņēmumiem no Valsts kases 109.6 milj.latu un 98.8 milj. latu aizņēmumiem ārpus Valsts kases, t.sk. ārējais parāds sastāda 34.9 milj.latu un iekšējais parāds sastāda 173.4 milj.latu. Salīdzinājumam 2004.gada 31.decembrī pašvaldību kopējais parāds bija 178.1 milj. latu.

Pašvaldību tiesības ņemt aizņēmumus nosaka likums "Par pašvaldību budžetiem", kas paredz, ka pašvaldības var ņemt aizņēmumus Ministru kabineta noteiktajā kārtībā un apjomos ar domes (padomes) lēmumu. Kārtību, kādā pašvaldības var izdarīt aizņēmumus, Latvijā nosaka 2002.gada 17.decembra Ministru kabineta noteikumi Nr.543 "Noteikumi par pašvaldību aizņēmumiem un galvojumiem". Savukārt gadskārtējais likums par valsts budžetu nosaka pašvaldību aizņēmumu saistību kopējo pieļaujamo palielinājumu. Likumā "Par valsts budžetu 2005.gadam" pašvaldību aizņēmumu un galvojumu saistību kopējais pieļaujamais palielinājums bija noteikts 43.3 milj. latu, t.sk., pašvaldību aizņēmumu kopējais palielinājums – 29.3 milj.latu.

Pašvaldības var ņemt aizņēmumus Latvijā vai ārvalstīs, izlaižot vērtspapīrus vai noslēdzot aizņēmuma līgumu. Aizdevumi var būt gan īstermiņa, lai segtu īslaicīgu pašvaldību finanšu resursu deficītu un kuri ir jāatmaksā līdz saimnieciskā gada beigām, gan ilgtermiņa - investīciju projektu finansēšanai. Šādus aizņēmumus nedrīkst izmantot pašvaldības pastāvīgo izdevumu finansēšanai.

Pašvaldības vispārējā kārtībā aizņēmumus var ņemt noslēdzot ar Valsts kasi aizdevuma līgumus. 2005.gada laikā pašvaldības ar Valsts kasi noslēdza pavisam 278 aizdevumu līgumus. Pamatojoties uz 2005.gada laikā un iepriekšējos gados noslēgtajiem aizdevumu līgumiem ar Valsts kasi, pašvaldībām 2005.gadā izmaksāti aizdevumi 35.2 milj. latu apmērā.

Savukārt saskaņā ar likumu "Par pašvaldību budžetiem" 22¹. finanšu ministrs, ņemot vērā pašvaldību iesniegumus par konkrētu projektu īstenošanu, var apstiprināt citu aizdevēju, ja cita aizdevēja aizdevuma nosacījumi ir izdevīgāki nekā no valsts budžeta izsniedzamo aizdevumu nosacījumi. 2005.gadā, pamatojoties uz noslēgtajiem aizdevumu līgumiem ar citiem aizdevējiem, pašvaldībām izmaksātais aizdevumu apjoms bija LVL 13.3 milj.latu.

Lielāko pašvaldību parāda summu 2005.gada 31.decembrī veidoja Rīgas pilsētas aizņēmumi Ls 92 920 893 vērtībā jeb 44.6% no kopējā pašvaldību parāda .

Rīgas pilsētas pašvaldības parāda vadība tiek veikta pamatojoties uz Rīgas domes 2004.gada 14.decembrī pieņemto Rīgas pašvaldības aizņēmumu vadības stratēģiju 2005.-2007. gadam. Ievērojot stratēģijā noteiktos pamatprincipus pašvaldības aizņēmumu vadībā, tiek pielietoti atvasinātie finanšu instrumenti.

2005.gadā tika veiksmīgi realizēta Rīgas pašvaldības aizņēmumu vadība, nodrošinot nepieciešamos finanšu resursus ar iespējami zemākām izmaksām, novērsts valūtas risks, sabalansēts aizņēmumu valūtas pozīciju sastāvs, kā arī aizņēmumu vidējais parāda termiņš.

Bez tam, organizējot atklātu konkursu, tika veikta finanšu resursu piesaiste budžetā plānoto investīciju projektu finansēšanas nodrošināšanai. Saskaņā ar 20.12.2005. aizņēmuma FMInf_300606_parada.skaidr.; Latvijas Republikas 2005.gada pārskats par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem; 1.sējums

līgumu Nr.841, kas tika noslēgts ar Nordea Bank Finland Plc., tika saņemts aizņēmums EUR 5 691 487 ar pievienoto procenta likmi 0.3 % un bāzes likmi vienādu ar 1 gada EURIBOR.

Lai īstenotu Rīgas pašvaldības aizņēmumu vadības stratēģijā noteikto, procentu likmju riska vadībā, 2005.gadā pirmo reizi tika pielietoti procentu likmju mijmaiņas darījumi (interest rate swap). Lai sabalansētu procentu likmju risku, procentu likmju mijmaiņas darījumu rezultātā tika izmainīta parāda portfeļa fiksēto/mainīgo likmju struktūra, kā arī procentu likmju vidējais svērtais fiksētais periods.

Pēc lata piesaistes eiro kopš 2005.gada 1.janvāra vairs nepastāv valūtas maiņas risks saistībām eiro valūtā, taču būtiski palielinājās valūtas risks saistībām ASV dolāros. Tādējādi Rīgas pašvaldībai izveidojās papildus finanšu risks saistībā ar Starptautiskās Rekonstrukcijas un attīstības bankas aizdevumu, kas saņemts ASV dolāros. Šo risku novēršanai 2005.gadā tika veiksmīgi izmantoti atvasinātie finanšu instrumenti (FX forward), kā rezultātā ir izdevies ietaupīt EUR 437 794. 2005.gada 16.decembrī Rīgas dome nolēma pārjaunot 1998.gada 27.jūlija aizdevuma līgumu, kas noslēgts starp LR Finanšu ministriju un Rīgas pilsētas pašvaldību par Starptautiskās Rekonstrukcijas un attīstības bankas piešķirtā aizdevuma izmantošanu un atmaksāšanu, pārfinansējot aizdevuma atlikumu no ASV dolāriem uz eiro valūtu.

30.06.2006.

1151

Irēna Šuksta

7094210, irena.suksta@kase.gov.lv